

**ZAKON
O ODGOVORNOSTI ZA JEDRSKO ŠKODO
(ZOJed)**

1. člen

Ta zakon ureja odgovornost za jedrsko škodo, ki nastane kot posledica izkoriščanja jedrske energije v miroljubne namene.

2. člen

Posamezni v tem zakonu uporabljeni izrazi imajo tale pomen:

1) jedrska škoda je:

- škoda, ki je nastala zaradi smrti, telesne poškodbe ali kakšne druge okvare človekovega zdravja, izgube ali druge okvare stvari, ali kontaminacije človekovega okolja, ki nastanejo ali so posledica radioaktivnih lastnosti ali njihove kombinacije s strupenimi, eksplozivnimi ali drugimi nevarnimi lastnostmi jedrskega goriva ali radioaktivnih proizvodov ali odpadkov, ki so v posamezni jedrski napravi kakor tudi jedrskega materiala, ki prihaja iz jedrske naprave, ki je v njej proizveden oziroma, ki se vanjo pošilja;
- škoda, ki je nastala zaradi smrti, telesne poškodbe ali druge okvare človekovega zdravja, izgube ali druge okvare stvari ali kontaminacije človekovega okolja, ki nastanejo ali so posledica kakšnega drugega ionizirajočega sevanja, ki izvira iz kateregakoli drugega vira sevanja v jedrski napravi;

2) jedrska nesreča je dogodek ali vrsta dogodkov istega izvora, ki povzročijo jedrsko škodo;

3) uporabnik jedrske naprave je organizacija združenega dela, ki ji je organ, določen z republiškim oziroma pokrajinskim predpisom, dovolil lokacijo, poskusno delo oziroma uporabo jedrske naprave, ali tuja oseba, ki je uporabnik po predpisih države, v kateri je njena jedrska naprava;

4) jedrska naprava je:

- vsak jedrski reaktor, razen reaktorja, ki se izkorišča v morskem in zračnem prometu kot vir energije za pogon ali za druge namene;
- vsaka naprava, ki uporablja jedrsko gorivo za proizvodnjo jedrskega materiala, za obdelavo jedrskega materiala ali za ponovno predelavo obsevanega jedrskega goriva;
- vsak kraj, kjer je jedrski material uskladiščen, razen začasnega uskladiščenja med prevozom.

Več jedrskih naprav posameznega uporabnika, ki so na isti lokaciji, se šteje po tem zakonu za eno samo jedrsko napravo;

5) jedrski reaktor je naprava, ki vsebuje jedrsko gorivo, razporejeno tako, da utegne v njem nastati verižna reakcija jedrske cepitve brez dodatnega vira nevtronov;

6) jedrsko gorivo je material, ki je sposoben proizvajati energijo s samovzdrževalno verižno reakcijo jedrske cepitve;

7) radioaktivni proizvodi ali odpadki so radioaktivni material, ki je nastal pri proizvodnji ali uporabi jedrskega goriva, ali drug material, ki je postal radioaktiven zaradi tega, ker je bil izpostavljen sevanju, ki je pri tem nastajalo, razen radioizotopov, ki so nastali v končni fazi proizvodnje in ki jih je dovoljeno uporabljati v znanstvene, medicinske ali gospodarske namene;

8) jedrski material je:

- jedrsko gorivo, razen naravnega ali osiromašenega urana, ki je sposobno proizvajati energijo s samovzdrževalno verižno reakcijo jedrske cepitve izven jedrskega reaktorja, samostojno ali v zvezi s kakšnim drugim materialom;
- radioaktivni proizvodi ali odpadki.

3. člen

Uporabnik jedrske naprave je odgovoren za jedrsko škodo ne glede na krivdo.

4. člen

Uporabnik jedrske naprave je odgovoren za jedrsko škodo, če je škodo povzročila jedrska nesreča v njegovi jedrski napravi.

Za jedrsko škodo, ki jo je povzročila jedrska nesreča v jedrski napravi, ni odgovorna nobena druga oseba razen uporabnika jedrske naprave, če ni z mednarodnimi pogodbami o odgovornosti za jedrsko škodo, ki jih je ratificirala Socialistična federativna republika Jugoslavija, drugače določeno.

5. člen

Uporabnik jedrske naprave je odgovoren za jedrsko škodo tudi, če je škodo povzročila jedrska nesreča:

- 1) v zvezi z jedrskim materialom, ki ga je poslal iz svoje jedrske naprave, ali ki je bil uskladiščen med prevozom, če je nesreča nastala, preden je uporabnik kakšne druge jedrske naprave prevzel s pogodbo, sklenjeno v pisni obliki, odgovornost za jedrske nesreče, povzročene z omenjenim jedrskim materialom, če takšne pogodbe ni, pa, preden je uporabnik druge jedrske naprave prevzel jedrski material;
- 2) v zvezi z jedrskim materialom, ki je bil poslan v njegovo jedrsko napravo ali ki je bil uskladiščen med prevozom, če je od uporabnika druge jedrske naprave prevzel s pogodbo, sklenjeno v pisni obliki, odgovornost za jedrske nesreče v zvezi z omenjenim materialom, če takšne pogodbe ni, pa, ko je prevzel omenjeni jedrski material.

6. člen

Uporabnik jedrske naprave ni odgovoren za jedrsko škodo, če je škodo povzročila:

- 1) jedrska nesreča, ki je bila neposredna posledica napada, vojne ali drugega oboroženega spopada;
- 2) jedrska nesreča, ki je bila neposredna posledica potresa, poplave, požara ali druge hude elementarne nesreče, če dokaže, da je ni bilo mogoče predvideti in ne odvrniti.

Uporabnik jedrske naprave ni odgovoren oškodovancu za jedrsko škodo, če dokaže, da jo je oškodovanec povzročil namenoma.

Uporabnik jedrske naprave tudi ni odgovoren za jedrsko škodo, ki je bila povzročena:

- 1) na sami jedrski napravi ali na stvareh, ki so na prostoru, kjer je ta naprava, in se uporabljajo ali so namenjene za uporabo v zvezi z njo;
- 2) na prevoznem sredstvu, na katerem je bil ob jedrski nesreči jedrski material.

7. člen

Uporabnik jedrske naprave ima regresno pravico samo:

- 1) do posameznika, ki je namenoma storil ali opustil dejanje, da povzroči jedrsko škodo, tako da je jedrska škoda posledica storitve ali opustitve takšnega dejanja;
- 2) do pogodbene stranke, če je to izrecno določeno s pogodbo, sklenjeno v pisni obliki.

8. člen

Prevoznik, ki prevaža jedrski material, lahko stopi na mesto odgovornega uporabnika jedrske naprave, če dobi za to dovoljenje organa, določenega z republiškim oziroma pokrajinskim predpisom, in uporabnik v to pismo privoli. V tem primeru se šteje prevoznik po tem zakonu za odgovornega uporabnika jedrske naprave.

9. člen

Uporabnik jedrske naprave mora izročiti prevozniku, preden mu preda jedrski material v prevoz, tudi potrdilo o sklenjeni zavarovalni pogodbi ali potrdilo o finančni garanciji, ki jo je v skladu s tem zakonom izdal zavarovatelj oziroma dajalec finančne garancije.

Potrdilo iz prvega odstavka tega člena mora navajati: firmo oziroma ime in sedež uporabnika; znesek, vrsto in trajanje zavarovanja ali finančne garancije; opis jedrskega materiala, na katerega se nanaša zavarovanje oziroma finančna garancija, ter klavzulo organa, določenega z republiškim oziroma pokrajinskim predpisom, da je oseba, ki je navedena v potrdilu, uporabnik jedrske naprave.

10. člen

Jedrski material je dovoljeno uvoziti iz tujine v Socialistično federativno republiko Jugoslavijo ali ga prevažati čez ozemlje Socialistične federativne republike Jugoslavije samo, če ima prevoznik, ki ga prevažata, potrdilo iz 9. člena tega zakona in če je klavzulo iz drugega odstavka 9. člena tega zakona dal pristojni organ države, iz katere se material uvozi, v skladu z določili mednarodnih pogodb o odgovornosti za jedrsko škodo, ki jih je ratificirala Socialistična federativna republika Jugoslavija.

11. člen

Če je jedrsko škodo in kakšno drugo škodo povzročila le jedrska nesreča ali jedrska nesreča skupaj z enim ali več drugimi dogodki, se šteje ta druga škoda po tem zakonu, kolikor je ni mogoče ločiti od jedrske škode, za jedrsko škodo, povzročeno z jedrsko nesrečo.

12. člen

Če nastane jedrska škoda v republiki oziroma avtonomni pokrajini, v kateri ni jedrske naprave, s katero je bila povzročena, in je posebno soglasje za njeno lokacijo, poskusno delo ali začetek dela po zveznem zakonu o varstvu pred ionizirajočim sevanjem dal pristojni organ v republiki oziroma avtonomni pokrajini, v kateri je naprava, brez soglasja pristojnega organa v drugi republiki oziroma avtonomni pokrajini, v kateri je nastala jedrska škoda, je za škodo, nastalo v tej, drugi republiki oziroma avtonomni pokrajini, kolikor ne bi bila povrnjena po tem zakonu, odgovorna republika oziroma avtonomna pokrajina, katere organ je izdal omenjeno soglasje.

13. člen

Uporabnik jedrske naprave je odgovoren za jedrsko škodo do 450,000.000 tolarjev pri vsaki jedrski nesreči.

Znesek, določen v prvem odstavku tega člena, ne obsega obresti in ne stroškov postopka, ki so bili določeni v postopku oziroma domaknjeni v sporu za povračilo jedrske škode.

14. člen

Če je za jedrsko škodo odgovornih več uporabnikov jedrskih naprav in ni mogoče ugotoviti, kolikšno škodo je vsak izmed njih povzročil, so ti uporabniki odgovorni solidarno.

Če nastane med prevozom z istim prevoznim sredstvom jedrska nesreča v zvezi z jedrskim materialom dveh ali več uporabnikov jedrskih naprav ali če nastane med prevozom v primeru uskladiščenja takšnega jedrskega materiala, so odgovorni za takšno jedrsko škodo vsi uporabniki solidarno do meje odgovornosti tistega uporabnika, čigar meja je najvišja.

V primerih iz prvega in drugega odstavka tega člena ne more biti posamezen uporabnik, čigar jedrska naprava je v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji, odgovoren za škodo, ki bi presejala znesek iz 13. člena tega zakona.

15. člen

Uporabnik jedrske naprave mora skleniti zavarovanje in ostati zavarovan proti odgovornosti za jedrsko škodo ali imeti za njeno kritje finančno garancijo v znesku, določenem z republiškim oziroma pokrajinskim predpisom, ki ne more biti manjši od 150.000.000 tolarjev.

S predpisom iz prvega odstavka tega člena se lahko določi manjši znesek zavarovanja ali finančne garancije za kritje odgovornosti za jedrsko škodo, ki nastane od jedrskih reaktorjev manjše moči, ki rabijo v znanstvene namene.

16. člen

Zavarovatelj oziroma finančni garant ne sme ustaviti in ne odpovedati zavarovanja ali finančne garancije, preden o tem šest mesecev pred ustavitvijo oziroma odpovedjo pismeno ne obvesti uporabnika jedrske naprave in organ, ki je določen z republiškim oziroma pokrajinskim predpisom.

Če se zavarovanje ali finančna garancija nanaša na prevoz jedrskega materiala, ju zavarovatelj oziroma finančni garant ne sme ustaviti in ne odpovedati, dokler traja prevoz.

17. člen

Če sredstva, zagotovljena za zavarovanje ali finančno garancijo, ne zadostujejo za povračilo jedrske škode, se uredijo viri sredstev in način za poravnavo razlike v sredstvih za povračilo nastale jedrske škode do zneska iz 13. člena tega zakona v skladu z republiškim oziroma pokrajinskim predpisom.

18. člen

Če pride zaradi jedrske nesreče do razsežnejše kontaminacije človekovega okolja in presega jedrska škoda, povzročena s to nesrečo, znesek iz 13. člena tega zakona, predlaga Zvezni izvršni svet v dogovoru z izvršnimi sveti skupščin republik in izvršnima svetoma skupščin avtonomnih pokrajin Skupščini SFRJ ukrepe, da se zagotovijo sredstva, ki so potrebna za dekontaminacijo.

19. člen

Če organizacija združenega dela, samoupravna interesna skupnost, druga samoupravna organizacija ali skupnost ali družbenopolitična skupnost izplača del odškodnine ali vso odškodnino za škodo, povzročeno z jedrsko nesrečo, ki gre po tem zakonu v breme uporabnika jedrske naprave, ima omenjena organizacija oziroma skupnost do uporabnika regresno pravico v višini izplačanega zneska.

20. člen

Pravica do odškodnine za jedrsko škodo po tem zakonu preneha, če se odškodnina ne zahteva v desetih letih od dneva, ko je nastala jedrska nesreča.

Če je bila jedrska škoda povzročena z jedrsko nesrečo v zvezi z jedrskim materialom, ki je bil med jedrsko nesrečo ukraden, izgubljen, vržen z ladje ali zapuščen, znaša rok iz prvega odstavka tega člena dvajset let od dneva tatvine, izgube, metanja z ladje ali zapustitve.

Odškodnina za jedrsko škodo se lahko zahteva v treh letih od dneva, ko je oseba, ki je utrpela takšno škodo, zvedela zanjo in za uporabnika, ki je zanjo odgovoren, s pristavkom, da se roki, določeni v prvem in drugem odstavku tega člena, ne smejo prekoračiti.

Oseba, ki je zahtevala odškodnino za jedrsko škodo v rokih iz prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena, lahko razširi odškodninski zahtevek, upoštevajoč sleherno povečanje škode, celo po preteku navedenih rokov, dokler ni izdana pravnomočna sodna odločba.

21. člen

Odškodnina za jedrsko škodo, povzročeno z jedrsko nesrečo, se lahko zahteva neposredno proti zavarovatelju oziroma dajalcu finančne garancije iz 15. člena tega zakona.

22. člen

Za odločanje o odškodnini za jedrsko škodo je krajevno pristojno edinole sodišče, na območju katerega je jedrska naprava.

Če je jedrska škoda nastala med prevozom jedrskega materiala, proizvodov ali odpadkov, je krajevno pristojno sodišče, na območju katerega se je zgodila jedrska nesreča, ali sodišče, na območju katerega ima uporabnik svoj sedež.

23. člen

Če se ugotovi ali opravičeno domneva, da jedrska škoda presega znesek iz 13. člena tega zakona, se opravi postopek za ugotovitev in povračilo jedrske škode smiselno po določbah 397. do 423. člena zakona o pomorski in notranji plovbi ("Uradni list SFRJ" št. 22/77).

24. člen

V primeru spremembe paritete dinarja določi Zvezni izvršni svet nov denarni znesek omejitve odškodninske odgovornosti uporabnika jedrske naprave za škodo, določeno v prvem odstavku 13. člena tega zakona.

25. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v "Uradnem listu SFRJ".

Objavljeno 28.4.1978

Uradni list SFRJ, št. 22/1978 in 34/1979